Комунальний заклад Львівської обласної ради
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра природничо-математичної освіти

Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників

«ОСНОВИ АНТРОПОЕКОЛОГІЇ В НУШ: ЗНАННЯ, НАСКРІЗНІ УМІННЯ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри природничо-математичної освіти

(протокол №8 від 11 травня 2026 року)

Завідувач кафедри Ольга ТУРИЦЯ

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол №4 від 04 червня 2026 року)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Новикова Ніна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Напрям підвищення кваліфікації: Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (укладачі: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, Державна установа «Український інститут розвитку освіти», Інститут педагогіки НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, учасники робочої групи, склад якої затверджено наказом ІМЗО від 18.02.2022 № 15), зокрема на основі модуля 2 «Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. Тема 2.1. Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі».

Термін дії програми: з 20.02.2026 до 20.02.2031 року.

Рецензенти:

Воробець Зіновій Дмитрович, доктор біологічних наук, професор кафедри медичної біології, генетики та паразитології Львівського Національного медичного університету імені Данила Галицького

Туриця Ольга Олегівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

©Н. Новикова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення навчальної програми для педагогічних працівників полягає в необхідності підготовки вчителів до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти в контексті вимог законодавства, зокрема Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та на виконання заходів державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Цільова група: учителі початкової школи, природничих та суспільних дисциплін (5–9 класи); класні керівники, вихователі ГПД, методисти, заступники директорів з НВР закладів загальної середньої освіти, які забезпечують (забезпечуватимуть) реалізацію Державного стандарту початкової та базової середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей, необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р., та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. Ознайомити педагогів із ключовими положеннями антропоекології та

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити усвідомлення та поглиблення знань педагогічних працівників щодо основних ідей та принципів Концепції «Нова українська школа» та державної політики у сфері загальної середньої освіти через, зокрема, ознайомлення педагогів із ключовими положеннями антропоекології;
- сформувати цілісне розуміння сутності компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів до навчання і виховання;
- удосконалити професійні вміння проєктувати освітній процес з урахуванням освітніх потреб, можливостей, інтересів та індивідуальних освітніх траєкторій учнів;

- надати практичні інструменти для інтеграції екології людини в освітній процес НУШ з акцентом на формування наскрізних умінь;

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

1. Формування та розвиток **загальних компетентностей**:

ЗК.03. Культурної, здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

2. Формування та розвиток **професійних компетентностей** учителя до виконання трудових функцій:

А2. Предметно-методичної, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентостей; здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

Г.2. Організаційної, через здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Д.1. Інноваційної, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Після завершення програми педагог здатний:

- Пояснювати зв'язок антропоекології з цілями НУШ
- Ідентифікувати ключові екологічні фактори, що впливають на здоров'я учнів
- Комунікувати з батьками про здоров'язбережувальне освітнє середовище
- Запроєктувати інтегрований урок/виховний захід з антропоекологічним акцентом та вміє ефективно використовувати 3–5 готових вправ для розвитку СЕН на уроці

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 70%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи. **Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат, за умови відвідування не менше 70% авдиторних занять та виконання індивідуальної творчої роботи.

Вартість:

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів та 6-ти взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну роботу. Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 70% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота.

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Методологічні засади антропоекології					

Тема 1.1. Антропоекологія: поняття, зв'язок із НУШ та Держстандартами	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Сучасні виклики: урбанізація, клімат, цифровізація — вплив на дитину	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Екологічні фактори здоров'я. Формування наскрізних умінь					
Тема 2.1. Фізичне, психоемоційне, соціальне середовище як фактори здоров'я.	1	-	-	-	1
Тема 2.2. Здоров'язбережувальні технології в умовах інклюзії та дистанційного навчання	-	3	-	-	3
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**-**	**-**	**4**
Модуль 3. Інтегрування екології людини в освітній процес					
Тема 3.1. Моделі інтеграції: уроки, виховні години, позаурочні заходи	1	-	-	-	1
Тема 3.2. Проєктування інтегрованого заходу: від ідеї до реалізації	-	3	3	-	6
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**3**	**-**	**7**
Разом годин за навчальною програмою	**4**	**8**	**3**	**-**	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Методологічні засади антропоекології

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 1.1. Антропоекологія: поняття, зв'язок із НУШ та Держстандартами
Сутність антропоекології та її значення для сучасної освіти. Компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи, взаємозв'язок і роль їх у формуванні ключових та предметних компетентностей здобувачів освіти. Наскрізні уміння та СЕН (соціально-емоційні навички): як антропоекологія посилює їх формування.

Зміна ролі вчителя та учня в освітньому процесі, орієнтація на потреби, можливості й освітні траєкторії кожного(-ої) учня/учениці. СЕН: мапування зв'язків (практикум).

Тема 1.2. Сучасні виклики: урбанізація, клімат, цифровізація — вплив на дитину.
Принцип практичної зорієнтованості навчання як умови формування життєвих компетентностей учнів/учениць. Кейс-аналіз у малих групах.
Застосування набутих знань у реальних та наближених до життя ситуаціях, використання на уроках проєктної та дослідницької діяльності. Роль особистості у формуванні екологічної свідомості (письмове есе)

МОДУЛЬ 2. Екологічні фактори здоров'я. Формування наскрізних умінь

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 2.1. Фізичне, психоемоційне, соціальне середовище як фактори здоров'я

Особливості і характеристика аспектів холістичної моделі здоров'я.

Ресурсне забезпечення СЕН для різних вікових груп (1–4 класи)

Тема 2.2. Здоров'язбережувальні технології в умовах інклюзії та дистанційного навчання.

Ресурсне забезпечення СЕН для різних вікових груп (5–9 класи)

Воркшоп: адаптація вправ. Демонстрація + спроба «на собі»
Діагностика сформованості здоров'язбережувальної компетентності. Робота з готовим інструментом. Підбір та адаптація вправ для розвитку СЕН з урахуванням екологічних факторів.

МОДУЛЬ 3. Інтегрування екології людини в освітній процес

(лекція, 1 години; практичне, 3 години)

Тема 3.1. Моделі інтеграції: уроки, виховні години, позаурочні заходи

Складники та особливості різних моделей інтеграції: мотивація (стимул), інформація, проблемне завдання, критерії оцінювання.

Створення міні-проєкту.

Тема 3.2. Проєктування інтегрованого заходу: від ідеї до реалізації

Комунікація з батьками: як презентувати антропоекологічний підхід.

Рольова гра / скрипт лекторію.

План дій: «Що впроваджу вже наступного тижня?» Індивідуальна рефлексія.

План/шаблон інтегрованого заходу та інструменти для комунікації зі спільнотою.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну роботу** (теми за вибором).

Максимальна оцінка – **10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 70%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК тем ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Нормативне підґрунтя реалізації основи антропоекології в НУШ.
2. Ресурсне забезпечення СЕН для різних вікових груп.
3. Моделювання інтегрований урок/виховний захід з антропоекологічним акцентом
4. Особистісно орієнтований підхід у навчанні антропоекології (освітні потреби, можливості, індивідуальні освітні траєкторій учнів).

5. Зміна ролі вчителя й учня в освітньому процесі Нової української школи.

6. Соціальне середовище як фактор здоров'я.

7. Характеристика аспектів холістичної моделі здоров'я.

8. Види діяльності, спрямовані на здоров'язбереження

9. План/шаблон інтегрованого заходу та інструменти для комунікації з батьківською спільнотою.

10. Роль особистості у формуванні екологічної свідомості.

11. Сутність антропоекології та її значення для сучасної освіти.

12. Здоров'язбережувальні технології в умовах дистанційного навчання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

2. Закон України «Про освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

3. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text

Основна література

1. Залеський І.І., Клименко М.О. Екологія людини: Підручник. 2-ге вид. Рівне, 2013. 385 с.

2. Некос А.Н., Багрова Л.О., Клименко М.О. Екологія людини. Підручник. 2-ге вид. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. 284 с.

3. Соломенко Л. І. Екологія людини: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 120с.

4. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. О. Пометун. Київ, 2020. 104 с.

5. https://www.esa.org/human-ecology/

Додаткова література (інтернет джерела)

1. Гурський В.А., Присакар В.В. Г 95 Педагогіка. Загальні основи педагогіки теорія освіти і навчання. У двох книгах. Книга 1: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Видання 2-е, доопрацьоване і доповнене. Кам'янець-Подільський: Медобори, 2006, 2014. 218 с.

2. https://www.checinternational.org

3. http://www.hunter.cuny.edu/humaneco

4. http://www.ecologyandsociety.org/vol18/iss1/art7/